

DOI: 10.34015/2523-4552.2025.2.20  
УДК 343.8

**Пушкар О. А.,**  
кандидат юридичних наук, докторант  
кафедри кримінального права і  
процесу Державного податкового  
університету  
ORCID: 0009-0007-9966-9693

## **ДЕЯКІ АСПЕКТИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВИДОЗМІНИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНОГО З ПРИЙНЯТТЯМ ПРОПОЗИЦІЇ ЧИ ОБІЦЯНКИ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

У науковій статті здійснено теоретичний аналіз об'єктивної сторони кримінального правопорушення, яке вчиняється в умовах воєнного стану та пов'язане з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди, а також визначені у зв'язку з цим існуючі практичні проблеми та розроблені науково обґрунтовані шляхи їх вирішення. Зокрема, встановлено, що досі у нормах Кримінального кодексу України, які стосуються протидії злочинним посяганням у сфері службової діяльності та надання публічних послуг, не дивлячись на підвищену суспільну небезпеку та створення реальних загроз для об'єктів національної безпеки, не закріплена така кваліфікуюча ознака, як «вчинення таких діянь в умовах воєнного стану», що знижує рівень ефективності реалізації на практиці закріпленого у Законі про кримінальну відповідальність завдання щодо запобігання кримінальним правопорушенням. Більш того, така законодавча «пасивність» виступає також однією з детермінант, яка сприяє вчиненню рецидивних проявів злочинних діянь, пов'язаних з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди в умовах воєнного стану.

Виходячи з отриманих результатів аналізу доктринальних джерел, правозастосовної практики та підходів, вироблених у судовій системі України, у даній науковій статті акцентована увага на необхідності підвищення рівня запобігання даним видам кримінальних правопорушень, а також посилення кримінальної відповідальності за їх вчинення, у тому числі й шляхом доповнення відповідних статей Кримінального кодексу кваліфікуючою ознакою «вчинення цих діянь в умовах воєнного стану».

**Ключові слова:** кримінальне правопорушення; прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди; кримінальна відповідальність; кваліфікуюча ознака; воєнний стан; об'єктивна сторона; правозастосовна практика.

**Постановка проблеми.** Необхідність розгляду даного питання в якості предмета окремого наукового дослідження обумовлено тим, що

впродовж 2014-2024 рр. в Україні склались чіткі негативні тенденції, пов'язані зі станом та іншими кримінологічно значущими показниками злочинності, включаючи й сферу службової діяльності та надання послуг, які підвищують рівень криміногенності та віктимності в нашій державі в умовах перманентної війни російської федерації (рф) проти Українського народу. При цьому, однією з детермінант, яка сприяє формуванню такої кримінологічної ситуації, виступає у тому числі висока питома вага у структурі злочинності кримінальних правопорушень, пов'язаних з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди, які не тільки знижують авторитет і довіру населення до органів державної влади (ст. 6 Конституції України) та органів місцевого самоврядування [1], але й, у свою чергу, підвищують рівень потенційних і реальних загроз для об'єктів національної безпеки.

Особливо актуальна у зв'язку з цим є та проблема, що пов'язана з відсутністю у статтях Кримінального кодексу (КК) України, що стосуються досліджуваної проблематики, такої кваліфікуючої ознаки, як «прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди», яка є однією з ознак об'єктивної сторони даного кримінального правопорушення.

Додатковим аргументом щодо актуальності, теоретичної та практичної значущості предмету цієї наукової статті є наступний кримінологічно значущий факт – якщо у 2013 році (останньому «довоєнному» періоді) в Україні було обліковано 563 тис. 560 кримінальних правопорушень, що у розрахунку на 10 тис. населення склало 123,7 випадки вчинення таких суспільно небезпечних діянь, то у

2024 році їх кількість досягла 475 тис. 595 кримінальних правопорушень або 119,6 випадків на 10 тис. осіб, тобто фактично за 11-річний період воєнних дій в Україні рівень злочинності досяг базового (2013 р.) «порогу» кримінального відліку [2]. При цьому питома вага кримінальних правопорушень, що стосуються прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди, впродовж досліджуваного періоду (2014-2024 рр.) у структурі злочинності залишилась незмінною, що, у свою чергу, виступає додатковим доказом щодо необхідності доповнення ст. 368 КК такою кваліфікуючою ознакою, як «вчинення зазначених дій в умовах воєнного стану».

Виходячи з цього, метою даної статті є доведення необхідності видозміни об'єктивної сторони ст. 368 КК з урахуванням підвищеної суспільної небезпеки такої категорії кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану, а головним завданням – здійснення кримінально-правового аналізу об'єктивної сторони злочину, пов'язаного з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди, та формування на цій підставі науково обґрунтованих заходів, спрямованих на удосконалення ст. 368 КК.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вивчення наукової літератури показало, що досить предметно займаються розробкою проблем з означеної тематики дослідження займаються наступні учені: А. В. Андрушко, В. С. Батиргареева, І. Г. Ю. В. Баулін, А. В. Бойко, В. І. Борисов, Л. П. Бриг, В. В. Василевич, А. А. Вознюк, П. Л. Воробей, В. В. Голіна, Б. М. Головін, В. К. Гришук, О. М. Джужа, О. О. Дудоров, О. Г. Колб, В. В. Кузнецов, М. І. Мельник, В. А. Мисливий, Р. О. Мовчан,

А. А. Музика, В. І. Осадчий, А. В. Савченко, М. М. Сенько, М. В. Сийплові, А. М. Удод, М. І. Хавронюк, П. Л. Фріс, С. С. Яценко та ін. Поряд з цим, в умовах воєнного стану зазначена проблематика досліджена недостатнім чином, що й стало вирішальним при виборі теми, об'єкта і предмета даної наукової статті.

**Постановка завдання.** Метою статті є аналіз ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення, пов'язаного з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди в умовах воєнного стану.

**Виклад основного матеріалу.** У науковій літературі висловлюється думка про те, що прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди може здійснюватися в будь-якій формі, включаючи конклюдентні дії, в усній чи письмовій формі, за допомогою інформаційних технологій тощо. При цьому дискусійним у науці кримінального права є питання про те, чи може вчинятися кримінальне правопорушення, передбачене ст. 368 КК, у формі бездіяльності, зокрема, чи може службова особа у формі бездіяльності прийняти пропозицію чи обіцянку неправомірної вигоди.

З цього приводу О. О. Дудоров та Я. В. Ризак слушно висловили думку про те, що бездіяльність може бути сприйнята як спосіб тиску або провокації, коли відсутність активних дій або явних погроз створює умови, за яких зацікавлена особа може сприйняти це як натяк на необхідність надання неправомірної вигоди. На їх думку (і це не викликає заперечень), це уявлення має підстави з точки зору права, оскільки така поведінка службової особи може бути визнана як приховане вимагання за умови наявності умислу [3, с. 181-183].

Більш того, згідно зі ст. 368 КК, вимагання неправомірної вигоди може включати як активні дії, так і пасивну поведінку (бездіяльність), якщо ця поведінка має характер прихованого натяку або провокації на отримання вигоди, а це важливо для кваліфікації таких дій за ознакою умисності. Саме тому у ході кримінального провадження слід довести, що службова особа усвідомлювала наслідки своєї поведінки і бажала отримати неправомірну вигоду, створюючи сприятливі для цього умови. Це відповідає принципам кримінального права, які визнають, що злочин може вчинятися не лише через дію, а й через умисну бездіяльність, якщо вона призводить до незаконного результату [3, с. 182].

У свою чергу В. М. Кабаєв, визначаючи характерні відмінності між прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди та фактичним одержанням неправомірної вигоди, зауважив, що перша форма вчинення цього кримінального правопорушення виражається у згоді (утвердженні, вираженні готовності) службової особи отримати неправомірну вигоду. На його переконання, фактичне отримання неправомірної вигоди, на відміну від прийняття пропозиції чи обіцянки такої вигоди, включає в себе будь-який спосіб її прийняття службовою особою, яка обіймає певне становище, як особисто, так і через посередника [4, с. 406].

Однак, на противагу такому підходу, О. Неклеса та Д. Юр'єв пропонують комплексне розуміння об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК. Науковці правильно вказують на те, що об'єктивна сторона включає не лише активні дії, такі як безпосередне

одержання неправомірної вигоди чи прийняття пропозиції, а й пасивну поведінку, наприклад, мовчазну згоду на отримання вигоди через бездіяльність. Більш того, на їх думку, це свідчить про ширший підхід до розуміння кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення, оскільки навіть відсутність явних дій, але наявність згоди на пропозицію, може кваліфікуватися як злочин, позаяк законодавець таким чином не обмежується активною поведінкою, визнаючи кримінально караними й інші форми прийняття неправомірної вигоди, що узгоджується з практикою протидії корупції [5, с. 333].

Із вищевикладеного слідує, що особливістю об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, є те, що протиправне діяння може мати дві форми вираження – активні дії (висловлення згоди на прийняття пропозиції чи обіцянки надання неправомірної вигоди або власне вчинення дій щодо одержання такої вигоди – прийняття у власність відповідного блага тощо) та пасивну бездіяльність (у формі мовчазної згоди). Така форма вчинення цього правопорушення як пасивна бездіяльність є можливою завдяки тому, що для того, щоб правопорушення вважалось закінченим зовсім не обов'язково, щоб суб'єкт цього правопорушення – службова особа використала своє службове становище для здійснення певних дій в інтересах надавача неправомірної вигоди або третьої особи, а достатньо одержання від такого суб'єкта згоди на неправомірну вигоду. При цьому, ще однією специфікою об'єктивної сторони правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, є те, що закінченням цього правопорушення може вважатися,

як з моменту прийняття пропозиції або обіцянки надати неправомірну вигоду, так і з моменту власне прийняття такої вигоди. Водночас, для закінченості цього злочину знову ж таки не є обов'язковим вчинення службовою особою на користь надавача чи третьої особи відповідних дій з використанням службового становища. При цьому варто мати на увазі, що, на думку деяких вчених, прийняття пропозиції або обіцянки неправомірної вигоди вважається завершеним злочином з моменту, коли спеціальний суб'єкт висловлює згоду на це. Проте, на їх переконання слід констатувати, виходячи зі змісту судової практики України, що іноді правоохоронні та судові органи кваліфікують отримання частини неправомірної вигоди, що є більш небезпечним для суспільства, ніж просто прийняття пропозиції або обіцянки, як готування або замах на злочин [6, с. 34]. Такий підхід ґрунтується на наступних аргументах. Зокрема, об'єднана палата Касаційного кримінального суду Верховного Суду, розмежовуючи одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК) та шахрайство (ст. 190 КК), у постанові від 17.10.2022 р. у справі № 686/13801/16-к [7] виклала такий правовий висновок з цього приводу, а саме: якщо службова особа заради досягнення бажаного для себе результату використовує не свою владу або службове становище, а особисті зв'язки, дружні чи родинні стосунки з іншими, у тому числі й службовими особами, склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, відсутній. Водночас, як акцентував у своєму рішенні увагу зазначений суд, дії службової особи, яка одержала гроші чи інші ма-

теріальні цінності начебто для передачі іншій особі (зокрема, службовій або уповноваженій), а насправді мала намір не передавати їх, а привласнити, належить кваліфікувати не за ст. 368 КК, а за відповідною частиною ст. 190 КК як шахрайство [8].

Враховуючи вказане та у контексті змісту даного дослідження, важливо також, без сумніву, уточнити семантичну різницю між пропозицією надати вигоду та обіцянкою надати таку вигоду, що, відповідно, дасть можливість розмежувати прийняття пропозиції та прийняття обіцянки службовою особою.

Як показали результати цього наукового пошуку, у науковій літературі визначено декілька підходів до розмежування таких форм вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, як прийняття пропозиції, прийняття обіцянки та одержання неправомірної вигоди. Зокрема, у деяких наукових джерелах у зв'язку з цим зазначається, що прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди – це згода (погодження, виявлення готовності) службової особи на надання їй певної вигоди [9, с. 873]. При цьому, на відміну від прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди, одержання неправомірної вигоди передбачає будь-який спосіб її прийняття службовою особою особисто або через посередника. Важливо також мати на увазі, що кримінальна відповідальність за одержання неправомірної вигоди настає тільки за умови, якщо службова особа одержала її за вчинення чи невчинення дій в інтересах того, пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи з використанням наданої їй влади чи службового станови-

ща. У цьому сенсі теоретико-прикладне значення також має сформульоване у науці поняття «прохання» неправомірної вигоди як звернення службової особи із закликом надання неправомірної вигоди в чіткій та ввічливий формі з повагою до права особи відмовити в задоволенні такого прохання [9, с. 874-876].

Таким чином можна стверджувати, що прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди – це дія службової особи, яка виражається у волевиявленні даного суб'єкта злочину прийняти певну вигоду в майбутньому, але без фактичного прийняття такої вигоди. Знову ж таки, юридично значущим у контексті досліджуваної проблематики є й термін «пропозиція», під яким слід розуміти висловлення особи, яка має службове становище, про намір прийняти неправомірну вигоду. У той самий час, стосовно змісту поняття «обіцянка», то у даному випадку мається на увазі висловлення такого наміру, включаючи інформацію про час, місце та спосіб надання неправомірної вигоди [10, с. 406].

Отже, слід визнати, що розмежування пропозиції та обіцянки надати неправомірну вигоду можна здійснювати за критерієм «конкретності» або «визначеності», за яким пропозиція є менш конкретною для набувача дією, яка виражається у висловленні зацікавленою особою певного наміру колись (без визначення конкретного часу), десь (без вказівки на конкретне місце або спосіб) надати якусь вигоду (може бути навіть без предметного уточнення). У той самий час, як обіцянка надати певну вигоду вже набуває конкретно визначеного характеру та виражається у намірі надати конкретно визна-

чене благо (річ, об'єкт, грошові кошти тощо) у заздалегідь оговореному місці, у певний час та оговорений конкретний спосіб. При цьому варто констатувати, що вчинення кримінального правопорушення як у формі прийняття пропозиції, так і прийняття обіцянки чи вже безпосередньо одержання неправомірної вигоди, може здійснюватися в різний спосіб.

Як з цього приводу слушно зауважив О. М. Таркан, спосіб прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди необхідно розглядати як єдину систему прийомів і операцій, які застосовує набувач неправомірної вигоди та його співучасники на всіх етапах протиправної діяльності, виокремлюючи у зв'язку з цим такі етапи вчинення відповідного кримінального правопорушення: 1) підготовка, 2) безпосереднє вчинення та приховування факту прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди; 3) виконання або невиконання службовою особою певних дій за неправомірну вигоду [11, с. 80]. Крім цього, вказаний вчений небезпідставно вважає, що для способу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, характерним є етап підготовки де менш типовими є дії, спрямовані на його приховування. Саме тому, як обґрунтовано доводить О. М. Таркан, безпосереднє вчинення цього кримінального правопорушення найчастіше здійснюється у спосіб передавання предмета неправомірної вигоди в натурі під час безпосереднього контакту надавачем одержувачу [11, с. 80].

Поряд з тим, слід мати на увазі, що у сучасних умовах розвитку технологій та цифровізації всіх сфер суспільних відносин, усе частіше безпо-

середній контакт одержувача неправомірної вигоди та зацікавленої особи – надавача такої вигоди замінюється на інші форми, наприклад, повідомлення засобами електронного зв'язку про місце, де перебуває предмет угоди або про спосіб отримання послуги, якщо саме у такій формі надається неправомірна вигода тощо.

Як з цього приводу зробила висновок М. О. Комарницька, при розмежуванні досліджуваної у цій роботі форми вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК, слід визнати, що прийняття пропозиції – це створення можливостей для реального отримання неправомірної вигоди в недалекому майбутньому або фактичне отримання неправомірної вигоди одразу після надання згоди на його отримання, що виявляється у формі прийняття пропозиції. У той самий час, на думку даної вченої, прийняття обіцянки одержання неправомірної вигоди – це потенційна можливість одержання неправомірної вигоди в майбутньому, але не одразу після прийняття такої обіцянки. Обіцянка – це, як слушно вважає М. О. Комарницька, можливість настання в майбутньому бажаного становища для особи, яка вчинятиме те чи інше діяння на користь особи, що пропонує обіцянку, чи іншої особи [12, с. 87].

Без сумніву, наведені критерії розмежування зазначених ознак об'єктивної сторони видаються досить ґрунтовними та дають можливість більш чітко зрозуміти різницю між відповідними формами вчинення досліджуваного виду кримінального правопорушення.

Цікавою у даному сенсі є позиція М. Б. Желік, яка, зокрема, наводить такі аргументи щодо роз-

межування «прийняття пропозиції (обіцянки) неправомірної вигоди», а саме це: 1) факт прийняття пропозиції неправомірної вигоди, без «підкріплення» його відповідними діями, не має чіткого вияву на практиці, що свідчить лише про ймовірне виявлення умислу, за що не передбачена кримінальна відповідальність; 2) факт прийняття пропозиції неправомірної вигоди складно, а то й неможливо, довести у правозастосовній діяльності, оскільки для того, щоб притягнути службову чи іншу особу, дії якої підпадають під ознаки досліджуваних складів злочинів, до кримінальної відповідальності, потрібні вагомі докази, а не лише її згода на одержання неправомірної вигоди; 3) прийняття обіцянки неправомірної вигоди необхідно розглядати як готування до вчинення злочину та кваліфікувати відповідні дії за ч. 1 ст. 14 та відповідною статтею Особливої частини КК, у якій передбачена відповідальність за одержання неправомірної вигоди конкретним суб'єктом [13, с. 114].

У той самий час, деякі науковці уточнюють також, що прийняття пропозиції, обіцянки неправомірної вигоди службовою особою вважаються закінченими вже на стадії готування до вчинення певного суспільно небезпечного діяння, що зумовлено тим, що досліджуване діяння навіть на стадії готування є настільки суспільно небезпечним, що законодавець встановив за його вчинення кримінальну відповідальність як за вчинення закінченого злочину [14].

Як показує практика, у цьому контексті виникають конкретні труднощі в розмежуванні складу злочину прийняття пропозиції чи

обіцянки неправомірної вигоди як завершеного злочину або як готування до її отримання. При цьому основна складність полягає в тому, що прийняття обіцянки або пропозиції неправомірної вигоди фактично є підготовкою до її одержання. Відповідно, законодавець, сформулювавши диспозицію ст. 368 КК України, визначив прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди як завершений злочин, хоча це по суті є стадією готування до отримання такої вигоди (ст. 14 вказаного Кодексу).

Як видається, для гармонізації та з метою у цілому якісної видозміни змісту ст. 368 КК, з урахуванням існуючих на практиці сучасних проблем правозастосування, варто зазначену правову норму доповнити частиною п'ятою наступного змісту:

«Діяння, передбачені частинами першою-четвертою цієї статті, вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану, – карається позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі».

**Висновки.** Таким чином, проведений аналіз деяких ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення, пов'язаного з прийняттям пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди в умовах воєнного стану, дозволяє констатувати, що при розробці науково обґрунтованих пропозицій спрямованих на удосконалення в цілому складу даного суспільно небезпечного діяння, варто враховувати не тільки і не стільки існуючу правозастосовну практику з означеної проблематики, але й результати комплексних досліджень з даного приводу.

### Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.12.97 № 280/97-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2013-2024 роки. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
3. Дудоров О. О., Ризак Я. В. Проблемні питання вимагання неправомірної вигоди при вчиненні підкупу службової особи юридичної особи приватного права. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 180–190.
4. Кабаєв В. М. Особливості об'єктивних ознак злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 404–409.
5. Неклеса О., Юр'єв Д. Актуальна характеристика кримінального правопорушення, передбаченого статтею 368 кримінального кодексу України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 330–336.
6. Желік М. Б. Розмежування складів злочинів, спільною ознакою яких є суспільно-небезпечне діяння у вигляді прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди. *Проблеми та стан дотримання захисту прав людини в Україні*: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 18–19 серпня 2017 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 33–36.
7. Постанова Верховного Суду від 17 жовтня 2022 року у справі № 686/13801/16-к. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106940469>.
8. Проблемні питання розмежування окремих складів злочинів: суддя Вікторія Бучківська. *Публікації лектора*. 2023. URL : <https://www.hsa.org.ua/lectors/buchkivska-viktoriya/articles/problemni-pitannia-rozmezuvannia-okremix-skladiv-zlociniv-suddia-viktorii-buckivska>.
9. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те видання., допов. Харків : Право, 2013. Т. 2: Особлива частина. 2013. 1040 с.
10. Кабаєв В. М. Особливості об'єктивних ознак злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 404–409.
11. Таркан О. М. Методика розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою органу поліції : дисертація ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Харків. 2021. 244 с.
12. Комарницька М. О. Відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за кримінальним правом України. дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Львів, 2021. 203 с.
13. Желік М. Б. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди: кримінально-правова характеристика : дис. ... канд. юр. наук. спеціальність 12.00.08. Львів, 2018. 258 с.
14. Шлапко Т. В., Олондарь В. С. Деякі особливості кваліфікації прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою у світлі антикорупційної реформи. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68336/4/Shlapko\\_Olondar.pdf;jsessionid=EBE315A1BC38629E37825DB6D2EA0F45](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68336/4/Shlapko_Olondar.pdf;jsessionid=EBE315A1BC38629E37825DB6D2EA0F45) (дата звернення – 11.02.2025).



**Pushkar Oleh**, *Candidate of Law, Doctoral Student, Department of Criminal Law and Procedure State Tax University*  
ORCID: 0009-0007-9966-9693

**Some aspects related to the modification of the objective side of the criminal offense associated with the acceptance of an offer or promise of an unlawful benefit under martial law in Ukraine**

This scientific article provides a theoretical analysis of the objective side of the criminal offense committed under martial law and associated with the acceptance of an offer or promise of an unlawful benefit, as well as identifying existing practical problems in this regard and developing scientifically sound ways to solve them. In particular, it has been established that so far the norms of the Criminal Code of Ukraine, which relate to countering criminal encroachments in the sphere of official activity and the provision of public services, despite the increased public danger and the creation of real threats to national security objects, do not enshrine such a qualifying characteristic as “committing such acts under martial law”, which reduces the level of effectiveness of the implementation in practice of the task of preventing criminal offenses enshrined in the Law on Criminal Responsibility. Moreover, such legislative “passivity” is also one of the determinants that contributes to the commission of recurrent manifestations of criminal acts related to the acceptance of an offer or promise of an unlawful benefit under martial law.

Based on the results of the analysis of doctrinal sources, law enforcement practice and approaches developed in the judicial system of Ukraine, this scientific article focuses on the need to increase the level of prevention of these types of criminal offenses, as well as strengthening criminal liability for their commission, including by supplementing the relevant articles of the Criminal Code with the qualifying feature “committing these acts under martial law”.

**Keywords:** *criminal offense; acceptance of an offer or promise of undue benefit; criminal liability; qualifying feature; martial law; objective side; law enforcement practice.*